

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu J. W.

z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej oraz Prokuratora Generalnego

przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2023 r.

pozostawia protest bez dalszego biegu.

(r.g.)

UZASADNIENIE

Pismem nadanym w placówce pocztowej 18 października 2023 r. J.W. (dalej: „skarżący”) wniósł protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu RP i Senatu RP, zarządzonych na 15 października 2023 r.

Skarżący zarzucił uniemożliwienie mu wzięcia udziału w głosowaniu ponieważ nie został ujęty w spisie wyborców.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 241 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 2408; dalej: „k.wyb.”) protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego. Stosownie do treści art. 242 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym i wydaje, w formie postanowienia, opinię w sprawie protestu. Jednocześnie, w myśl art. 243 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy powinien pozostawić bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków formalnych.

Stosownie do brzmienia art. 241 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Jednocześnie w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że dla oceny, czy protest został wniesiony w terminie znaczenie ma uwzględnienie daty właściwej dla wybranego przez składającego protest sposobu jego wniesienia. Jeżeli zatem wnoszący protest decyduje się na złożenie go bezpośrednio w Sądzie Najwyższym, ocena tego, czy protest jest złożony w terminie następuje przez pryzmat daty wniesienia bezpośrednio do Sądu Najwyższego. W sytuacji natomiast, gdy wniesienie protestu następuje za pośrednictwem polskiej placówki operatora pocztowego, ocena dochowania terminu następuje wyłącznie w kontekście daty stempla pocztowego placówki nadawczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 listopada 2019 r., I NSW 99/19).

Obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej o wynikach wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. zostały wydane 17 października 2023 r. i opublikowane w Dzienniku Ustaw 18 października 2023 r. pod pozycjami 2234 i 2235. Oznacza to,

że siedmiodniowy termin do wnoszenia protestów przeciwko ważności wyborów rozpoczął bieg w dniu 19 października 2023 r. i upłynął z dniem 25 października 2023 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że protest wniesiony przed dniem ogłoszenia wyników wyborów, jako przedwczesny, podlega pozostawieniu bez dalszego biegu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 września 2011 r., III SW 12/11; 16 listopada 2011 r., III SW 17/11; 17 czerwca 2014 r., III SW 21/14; 10 czerwca 2015 r., III SW 36/15; 24 października 2019 r., I NSW 86/19; 24 sierpnia 2023 r., I NSW 11/23; 13 września 2023 r., I NSW 10/23).

Protest przeciwko ważności wyborów należało uznać za przedwczesny, ponieważ został złożony z naruszeniem art. 241 § 1 k.wyb. czyli przed rozpoczęciem biegu terminu 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw, który to termin nie podlega przywróceniu (243 § 1 zd. 2 k.wyb.).

Na mocy art. 243 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb., a zatem również protest wniesiony przed terminem, jak to ma miejsce w niniejszej sprawie.

Niezależnie od powyższego, zgodnie z art. 82 § 2 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania. Natomiast skarżący podnosi w proteście, że nie był ujęty w spisie wyborców.

Jak wynika z art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie i wyników głosowania lub wyników wyborów; 2) naruszenia przepisów Kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Na mocy art. 243 § 2 k.wyb., Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest dotyczący sprawy, co do której w k.wyb. przewiduje się możliwość wniesienia przed dniem głosowania skargi lub odwołania do sądu lub do Państwowej Komisji Wyborczej.

Tymczasem zgodnie z art. 22 § 1 k.wyb. wyborca może wnieść do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) reklamację na nieprawidłowości w rejestrze wyborców, w szczególności m.in. w sprawie pominięcia wyborcy w rejestrze wyborców lub ujęcia w rejestrze wyborców osoby, która nie zamieszkuje stale na obszarze gminy. Na decyzję nieuwzględniającą reklamacji lub powodującą skreślenie z rejestru wyborców wnoszący reklamację bądź osoba skreślona z rejestru wyborców może wnieść, w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji, skargę za pośrednictwem wójta do właściwego miejscowo sądu rejonowego (zob. art. 22 § 6 k.wyb.)

Z kolei w świetle art. 37 § 1 k.wyb. każdy może wnieść odpowiednio do wójta albo do organu, który sporządził spis wyborców, reklamację w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu.

Dodatkowo pamiętać należy, że w oparciu o art. 36 § 9 k.wyb. w okresie od 44 dnia przed dniem wyborów do 5 dnia przed dniem wyborów każdy wyborca może złożyć pisemny wniosek utrwalony w postaci papierowej i opatrzony własnoręcznym podpisem w urzędzie gminy, w której spis wyborców został sporządzony, o udzielenie informacji, czy został w spisie ujęty.

Tym samym, skarżący miał możliwość sprawdzenia przed wyborami, czy był ujęty w rejestrze wyborców, albo czy został ujęty w spisie wyborców w obwodzie głosowania w jego gminie. Służyła mu także skarga do sądu na ewentualne nieprawidłowości w tym zakresie.

Reasumując, protest wyborczy wniesiony przez skarżącego nie spełnia wymogów formalnych przewidzianych dla protestu wyborczego i w związku z tym powinien pozostać bez dalszego biegu.

Z uwagi na wskazane okoliczności, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[ms]

[ał]

